

Ina publicaziun lexicografica innovativa

Dicziunari Explorer Rumantsch per l'adiever da scolars, giuvenils e creschids

DA MARTIN CABALZAR

■ Il nov Dicziunari Explorer Rumantsch è ina ediziun cuminaivla da Meds d'instrucziun dal Grischnun e da la Lia Rumantscha. Sco mainaproject segna Anna-Alice Dazzi, la redacziun han procurà Manfred Gross, Daniel Telli, Barbla Etter, Marietta Cathomas ed Anna-Alice Dazzi. Tenor la manadra da project Anna-Alice Dazzi è il nov dicziunari vegn realisà tenor il concept da la Chasa editura Langenscheidt. Quella chasa editura disponia d'ina buna savida e d'ina gronda experienza cun far vocabularis da tut gener ed haja sviluppà adina puspè manuals innovativs. Suentar avair valità minuziusamain avantatgs e dischavantatgs dals differents concepts sajan Lia Rumantscha e departament d'educaziun cultura ed ambient sa decidids per «ina dallas publicaziuns lexicograficas las pli actualas ed innovativas da Langenscheidt» sco basa dal nov dicziunari rumantsch, declera Dazzi.

La structura dal nov vocabulari

Quest vocabulari modern e graficamain attractiv faciliteschia a las utilisadras ed als utilisaders da consultar plects e d'emprender rumantsch. Las paginas en color ed in layout absolutamain nov per vocabularis, concepì analog a quel da Windows Explorer, duain gidar da chattar spert il pled tschertgà e sia translaziun correcta. Ils plects vegnan preschentads sco ordinatur en furma da chavazzins principals (ordinatur mellens) e sutchavazzins (ordinatur alvs). En la colonna a dretga sa chattan las translaziuns stampadas en cotschen e tut las ulteriuras infurmaziuns che gidan da tscherner min-

The screenshot shows the interface of the Dicziunari Explorer Rumantsch. It features a search bar at the top with the text 'Anzug - April'. Below the search bar, there are two main entries: 'Anzug, der' and 'April, der'. The 'Anzug' entry includes a list of related terms and a yellow box with the text 'vestgi, il, vestgids, ils = Kleid'. The 'April' entry includes a list of related terms and a yellow box with the text 'Der Brauch „jemanden in den April schicken“ (far ir insatgi en l'avrigl) ist auch im rätoromanischen Sprachgebiet bekannt. Dem Gefogzgen ill nar d'avrigl) rutt man dann etwa Folgendes hinterher: „Avrigl, avrigl, chatscha il nas en il bigl!“'. There are several annotations and symbols on the page, including a yellow box with the letter 'A', a red box with the word 'Anzug', and a yellow box with the word 'April'. There are also several arrows pointing to different parts of the page, indicating the location of various symbols and annotations. A legend on the right side of the page explains the symbols and abbreviations used in the interface.

tgamai la translaziun correcta d'in pled u d'ina locuziun.

Modas da dir e proverbis

Suentar la gronda part dals chavazzins suonda ina frasa d'exempel per mussar en tge connex ch'in pled po vegnir duvrà. En pli propona il dicziunari sut bunamain mintga chavazzin expressiuns spezialas e modas da dir u proverbis. Expressiuns spezialas e modas da dir èn scrites en color blaua per mussar ch'ellas vegnan duvradas

u transladas differentamain da quellas da basa. Blau èn era marcads ils proverbis e las locuziuns.

Simplifitgar il diever dal dicziunari

Per simplifitgar il diever dal dicziunari cuntegna quel mo las indicaziuns grammaticals las pli necessarias. Mintga nomen (substantiv) vegn accompagnà da l'artitgel correspondent. En la part tudestg-rumantscha vegnan las conjugaziuns irregularas dals verbs renviadas ad ina glista da verbs

en l'annexa. Ultra da quai han ins fatg stim d'evitar tant sco pussaivel indicaziuns en parentesa.

Concept primarmein per la scola

Cunquai ch'il dicziunari è concepì tant per las scolas dal stgalim superiuor sco era per il diever da creschids cuntegna el era terms impurtants dal mund professiunal, las expressiuns administrativ-giuridicas las pli currentas e modas da dir ch'ins dovra savens en texts u translaziuns. Il dic-

ziunari cumpiglia sa chapescha era plects tipics e specifics per il Grischnun, sco p. ex. num d'animals e da plantas, ma era plects impurtants da domenas grischunas sco la chatscha, il turissem, spaisas spezialas u usits dal Grischnun rumantsch. La structura clera e las numerusas fanestras d'infurmaziun gidan da memorisar spert ils plects e las translaziuns. Las fanestras infurmeschan ultra da quai davart la grammatica (cotschen), ils stgazi da plects (mellen) ed aspects da la cultura (verd). Il cudesch cuntegn era bleras fotografias che preschentan tranter auter differents aspects dal mund rumantsch e grischun.

Sco quai che la manadra da project Anna-Alice Dazzi sincereschia envers La Quotidiana speran ils editurs ed auturs dal nov Dicziunari Explorer Rumantsch ch'il concept innovativ sviluppà da Langenscheidt gidia da chattar spert e facilmain in pled e ch'ills uffants da scola, ils giuvenils ed ils creschids interessads consulteschian cun plaschair quest nov manual linguistic che duai plectent l'entira Rumantschia e betg mo singulas regiuns idiomaticas.

Pledari grond online

Igl è evident ch'in tal vocabulari pratic na po betg resguardar tut ils plects dals differents roms e champs specifics, p. ex. da la biologia, dal sport u da la medischna. Per quella terminologia renviescha il dicziunari al «Pledari grond online» (www.pledari-grond.ch) che vegn actualisà permanentamain.

Dicziunari Explorer Rumantsch (Langenscheidt), Deutsch-Rumantsch, Rumantsch-Deutsch, 1156 pag., ed. Lia Rumantscha e Meds d'instrucziun dal Grischnun, Cuira 2012, 39 francs

Survista da la structuraziun da las paginas dal nov Dicziunari Explorer Rumantsch edì curt avant Nadal da la Lia Rumantscha e da Meds d'instrucziun dal chantun Grischnun. MAD